Prefatio i Lib. Eth. 1. 2. et 3

Victorius

quum in instituto ingressionis nre de ethica universa disserendum, eam, in
partes distribuimus, ac propriam cuiq; parti sedem assignandam, precurrim
illis suo & principis nostri optimi impio tractandam, profitendamq; su-
scepimus, Tempus iam est, ut e tribus in quas divisa est partibus prima
hac, quę ab aliis, et sic a ceteris moralia, quia ad singularem
quemq; hominem instituendi reperta est a nris moralis, suscepatur
nota, et instituta ratione in cursum quasi orbem includendi obvios
nestrum omnium ponamus. id quod sicuti arte auscultationi libris qui
pro argumento nobis est, ita et post ipsam ad universę tractationis me-
moriam renovandam, minime gratum futurum. Ergo Aristot. sicuti de-
licem a Diis immortalibus mortalibus hominibus oblata reperiit fe-
licitatem, modo illustria ipsos dona nolint vetitave ita et facultatem de-
bus ipsius adipiscendę decem libri diligenter scripti complexum est, tam
dilucide, et exquisite ut in partem duas etiam tractationi nobis lic-
at cómode parti. Primi autem libri, qui numero quinq; sabet
in illa felicitati parti tractandi locum, atq; actionibus inde
manantibus separat. in vi autem ea est virtutis pręgnantis, quę a nati-
va, et propria ratione ortum habeat, et intelligentia. nang hę hoc am-
plum virtutibus differunt, quia morales in perturbationibus vitandis cósi-
stunt, et difficultate cauenda, ut temperantia in voluptate, fortitudo in
metu audacia, et quidem id genus virtutes. Verum hę, quę rationi,
et intelligentię sunt in rationi ipsius usu, atq; exercitatione cohibent,
nullius perturbationis cogitationisve timore implicate, aut prudentia,
enim, et intellectus, et scientia in nuda veritate cognoscenda nulla ab alio cótro
versia, contentionibus vexantur, ut invidia, et petulantia, altera in re

vitæ efficiendis, aliqua in agibilib⁹ uersat'. ac hinc omib⁹ deq; eas pedissequ
tine à Natura ortum habentibus, sine opera nostra comparatæ, ut diximus
egit in vi. de uirtute at heroica, deq; eius aduersa diuinitate in sequiti,
et adiunxit de continentia, et patientia, ac de reliquis animi affectionib⁹, uirtuti
affinibus, aut uitiositati, atq; in extremo de uolupt. duos at peni ultimos
uitæ amicitiæ reseruauit dicamusq;, proinde ac uirtuti illi quæ una diuinitate, cui
ac ciuili societas cohæret, felicitate ornati, in extremo ac qui numero è duci-
mus de pura, ac liquida uoluptate exquisite et copiose disseruit primum, inde uero de
felicitate illa, cuius copotes qui euaserint par Diis quam, ut homines fœnotalis dici
posse credunt'. Deinde in exmo illo singularem sane, ut singularem hominis potius
perceptionem cum familiari cognitione uolite et publica, ac stultitiæ uitæ Socratem hac
in librum illum prefati auertimus' moralis huius institutionis exo. consummatio, ueritatis
liuis, et publicæ p.a incepto. Vtq; Socratem p.a huius instituti aduersus impietatem ac
taminis, uelitatio sit, nunc at ad librum ex' uertendum qui è ordine p.o ac de inscrip
tione ab eis discendum. quæ è ETHICA. Nichomachia i. moralis institutio ad
Nicomachi filii nomen ann uetustate, indicii at ab Aristo. ii uox, quæ quidem non
solicitæ ab Aristo quæ assuetudinem dign. deducta est, sicuti Plato in 7°. de legib⁹
ostendit, et auctor Magnorum, quæ dicuntur moralia' adnotauit illic, et hic repetitur. Aristo
teles γὰρ inquit Plato ἔθος ἀπὸ τοῦ ἐθος i. actus finitos ab actionis
qualitate, et passione, quæ assuescendi actus atq; exercitatione in animis hominum
impressa seu expressa habet i. habitum. Reperiat hoc grammatici ἔθος quæ docet
actum ex actu fieri ut sociatur v.g. sanctus ex patrum amborum genitura
cum ex amboq; ens aia, quæ fit corpus, et in corpus genitura effluit, et sanit quæ
actu fuerat, et actus ipse exhibit, exoriturq; ens.

Quod q.o ad inscriptionem finem tenendi hoc Ethica' hinc scientiam hinc facultatem
tatem appellari, qa fiant quæ animi nri pars turbidis cohibitionib⁹ eubuxia, et

norbis, ad finē Sumaritatis, assuescendo dirigit, et q cōmetendo ē actus
Actus at modi dnīch ū excepto Ampore, et forte et nō excepto potitatem
auctrit, sicuti Loco ppio fuit declaratū Hanc, pars hec incohata ad rationē
et pzia patibile egit eo, quod actu erat, et ffectū, actiuō ē cōmetendo, sine
domestica, sine urbana, et gētis sine utraq; et hec actus ē
Macfat sypsa, sicuti fama et likis, accipimus partim iam senio affectū, et
consumptū. De calcitio dextis à te in pzio erecti idem potat, capita
stirpū à cruribus, abscisa: Manus et pedes hominū q̄bus olim stabant positis
assiua ostentat antipoda, Vbertatē q̄ cadauera omnia fundat, q̄ pluuias, bar
bas illi intuit utuntur vsionibus, et familiq; pariē motionem, sno in fodi mādat
sepulchro, et charmani qa deducto ff ōm tempus nouū vidit apud nos facilitate
hoc. Hēq Loca cōmuniū scriptoꝝ nō archas sententias promens docuit
Aristo. via est illa q̄bus oīa eadūt hominē naturam consuetudinem, recta
rationem. et gn̄ de inscriptione, et nomine satis, dū breuitas agendū
Moralis sim facultas, sine scientia eo ē q̄ ois rationē cōtinet, et pcepta
q̄bus singulares homines instructi, et iuuti ad felicitatē adipiscendā quiq;
ut captus sue ciuitatis ē, et gēti cōferunt, hac ī animus ā tā inchoatus
dfinit s. qa in ista hac virtutem omnia rationis, et agendi modi explicat
virtutem dico, tam moralem, q̄ rationalem, et signa ēt numerat naturales
Hanc uero scientia hec sit de hoc diligēter inquirendum, precipue cū initio pzo
captor ipse testificat, quam incerta nō hec agendi sit quanq; infinita inuitis
nō sine generatim quis sine spiritū cantulit attingere. Himirum cū rep
illi, q̄ de hoc agit legibus moribus, institutis, at nō natura cōstitant, extrema
sint vel sanū scientia incerta, ut nulla ē, cur in ea laborandum, cur opa ponī
cur denig de ea ipsa hec non disceimus nunc Hanc uero dissoluendus ē rodus di
cendum, Rationē sane moralē nō simplicem quandam esse, et scientiā dicentiā
sane, quę scientiā numerat, quin duplicem magis, nanq; in scientiis cetera, tam
et practicis, artibus, principiis vsus fuerint definitiones, duo strationesq; cōflare

et cõpbãt nihil restat amplius in quo sit laborandum, Hic uerõ hic uide mirandũ
precipere ipse uelit, deq; rebus agendis nihil fruſtrã facilius, nihil expeditius, q̃
rationes ipsas exponere, ac de re priuata et familiari, et publica regendarũ
legere, sed re, et effectu, quę precepta sunt comprobare, hoc uerõ ardui difficiliũ
Intricataq; sunt ferrea milia multa
quę nauis attinent gubr, et nocla ferrea.
Jam de rerum totarum distinguendarũ hic dicamus, facultatũ omnium ciuilium, nouarumq;
libri debent in scientiam, et actionem, siue cito quę his dissoluta, et effligata. Hanc
scientiam ipsam facili comprehendimus quid sit solicitas, q̃d uirtus, q̃d utilitas
hęc omnia certe effecta, et cõfirmata. Definitiones .i. diuisiones, et conclusiones
et dissolutiones, et altera ẽ gubr hãc scientia omnis est. Precepta at quędam adhuc
adiscenda ai ſſa dabit. uñ .i. neue q̃ q̃d uirtus hęc homini suis quã altera illa, aut
aptior, aut magis accomodata sit, aut utilis hoc q̃ illud periculosius suis sit, quam altera illa
hoc certe nec precepta non, nec sit potest expedire, quin iudicio prudentis uiri, pars
puta, ut precipere, ut magistratus relinquendum est. Concludamus q̃ rationem sane
sic dicamusq;. Scientiam in qua uirtus solicitatis definitio, et uirtutis earundemq; partiũ
communitatum, proprietatumq; enumeratio sane certam esse stabilem constantem, sed q̃
quisq; modo quasi in ciuitate compos earum possit errore cadere quia in libri dispu.
diuersum. Arist. audiemus no eandem esse boni uiri, et ciuis bonum, hoc profecto
requisiti precipe, et figillatim distinguere nihil est aliud, q̃ olim uti de expandere
aut latrem lauare. Aggrediamur igr in re subito nam, earq; ita tractandum, ut ex
curio hęc ars sit ut homini accomodata, q cupiunt summitatem excolere, in summi
tatem deducere. Jam cum libri ꝯ. Si sint, q̃ partem sane primam ciuilis facultatis sibi
complecti uolunt unum atq; alterum, et fortium item, uota atq; instituta rore compressa
mus, q̃ curramusq;. Que igr in p̃. ab Arist. tractant sunt hęc. clarum e politica
facultatem cuius effica pars p̃. ordine est, uti iam diximus, esse in agendo posita
Actores aut ores antiq; ad agendum uniant, suum quendam statuere, itaq; statuere

7 utad summum illud bonum, et supremum, quo tendimus omnes tandem perueniat, ea uero
est uita illa beata qua, q uirtutum abunde ferui absq; Italię, libęq; scitię pos-
sessione, bonus prudensq; ille consulter Epirotæ Regi posse suadebat. Sunt h° finis
à fine, et supremo bono doctrinę, et disputationis principia capit, ceu à primo
actionis cuiusq; uniuersi proposito, ea uero est felicitas, qua deita disserere
incepit, ut gradus bonor finisq; distingueret, facultatum, et scientiarum ordines cui
conuenientes aptaret, quoad ciuilem uitę facultatem, uitę scientiam omib; ita excellere
ostenderet, quippe quę uitam hominum uniuersam, illuc dirigere opam dat, addit et de
auditore, cuius doctrinę modo, modus atq; ratio uidenda utilissima sit, ut scilicet q uarias hominu' opiniones, præcepta præ-
ceptorumq; illustrium uitę beatę
naturam, et definitiones quæcunq; secum cogitando, et cum ea comparando ipsa
tandem reperiat et comprobet, uera at certaq; definitio. Licet' in libris de sapien-
tia didicimus de certis nitil' et nihil comprehendi examine. At uero Arist. artifex
certi mirabilis, eas omnes secum cogitandas, quę aut uerę ipsę sunt, aut uerę similes
aut ex parte falsę s. ut figmenti, et probabilis, quoniam quę scientia hęc per-
spicax est, elicit ex eis possit illud eliciat, cętera reflectat, quoq; cum attendit et
expendit cum illis cohęrat, quantuq; cui rationi, et sapientiæ illa præcipit, et aliis præ-
ponenti, ostendat, atq; hęc duo cum abunde explicuit, tertium adiungit, ea uero est
dissolutio, et partis cuiusq; in definitione positę accurata discussio, ac denq; totius expo-
sitio. ut Felicitas est habitus animi q uirtutem perficiens, et in uita q recta, et
ne q̄d desiderandum esset, adiunxit et naturę, et fortunę præmia. Hęc id deo ut
necessarię sue existimaret, quippe cum in uita beata omnia hęc censeant, quin
ut nō omni esset expressior, et dilucidior, quoq; aut in conflanda definitione
partes singulas nominant s. ut q̄d nō sine cum ratione addiderit statuere
ut v.g. qa animi bonum quęrebat, et hoc in parte meliore fuerat
collocandum i. in alio, et in parte animi præstantiore, atq; adeo præstantiss.a in dis-
solvendo fn eadem rursus cogitat, docetq; quot sint animi partes, quę uir-
tus partis cuiusq; aptanda, quoq; habitus quęq; efficere, Nam cum duę sint a

partes, animi ings humani scrus, cognitionis, ags altero appetitus, hoc libido
et altera uero cupiditas nominatur, utragz propriam requirit uirtutem, et hoc
licitatis uirtus illi conuenientem, ghang, autem appetitu, et honestatem, cui ha
bitudo, et fere contraria si s. libido nolitati obiecta sit, et ut et cadauera
posita memoramus nunc, scindum ti' c'fecitatem ciuilem arbar sapientes
plecti, sine affectione, sine facultate nominandg sint, sine denigz animi
propensionis ad rationem uero sine physica' sine' contemplatica' aliam gnda'
uolunfatem gtinere, nobilioram qdem certe et magis excellentem, dg' postea
libro tractandum, ut ait, unde egressa est illue reuertat' ozo scienda' Hinc
et animi diuisione, uirtutis diuisione' repetiue, nam cum ai ut diximus pars sit
ghe in affectionibus posita, et perturbationibus appetitus explicat' illa uero altera
ghe rationi, et intelligentia uiget, uolunfas, appetitus at ille ad turpi' uolitati'
nos plerung, adiciat, idgs a'p' satis, uerum et hoc scire fructuosum esse, ferui'
at et uirtus notatio id qd egregie animaduertens Apostolus dixit. Virtutes
peccati hos. quaerenda igr primum substantiae uirtutis origo, inde natura in qua uer-
sat', inde quod quid est, et ro substantie postilla, formas numerus exponendus
atgz in extremo quis sit illius capiendg modus quae lata, quatg, sit ro intendi
remittendag,. unde nam igr orta' ducere ipsam affirmabimus! num a natura, atgz
natura "constat, eodem plerung, le modo habent et exercent', hic ora contra, nang,
c'pueri, atg, adolescentibus quordam consuetudines a'primo obrepentia' introdu'
inducimus, qui quidem usu tandem, atg, exercitatione, et monitis ad frugem bona
perducunt', quordam alios contra in adolescentia quidem moderatos et facilis
cordes at etatis cursu in malos animi mores incidisse nullisq, uirtutis compos
suo tempore euadere. non igr natura, nec porro et disciplina, a lud enim discam
quid sit uirtus, et quotuplex, a lind uirtutis munuscli fungi. Jam uero neq, ut
potest separari, si modo artis notio propria a nobis accipiat' et exquisita. e.g.
Ars basilica ai civ ratione factum, at uirtus agendo, nd faciendo nigit

Restat ꝙ. ut cum aliox exemplis, et notitia, cum ad ꝙdam ad ppensionē
incitati, ad officia frequentanda accedamus, et exhortanda, sicq; in nobis
paulatim assuescendo boni efficiamur. atq; hec ē origine. i. ab causa vir-
tutis effectrice. quanq; in magnis quę dicat moralibus aliquato secus actū
de hoc sit, dictumq; virtutem nos ad ea ortum habere ἀλλὰ κατὰ
φύσιν ἡμῖν ἐγγενόμενα. i. ad quadam ad inclinationē ad eā aliena quanq; nec
aduersa illi, nec extranea omino, et qđ opus est affectioni talem, in cui inesse
gni ad virtutē ad primo instituat, potius q; ad actionē. Mimicam, statuam. n. et fe
rea, quęq; et asinior est ad laborē proclivis ad libidinem, alina melius
dirigit rationi, q; natura, et q; frē nulla est sua. qđ et hoc posito ad mani
festum etiā refert, quam moralis tractat, et in q̄ versat, ea nimirū ē voluptas
et dolor, ambo n. hec ita inhęrent itaq; infixa actionibus uersantur et ſtun
cationibus, ut divelli ab eis nullo modo possint, ex q̄ fit, ut ambo hęc con
tentia virtuti morali certent, qđ ut dictum est, nō vocem, sed ſtur
bationē ei virtutis subinde principium hoc certi minus videri sand debe
quippe cum oratores qui quidem sand in ipso ciuitatis ordine positos
quin in summo potius sede locatos esse autumat. Sand uereat in arbis pę
ceptis ponere hęc. Plura certi hominis iudicant odio, aut amore, aut
cupiditate, aut iracundia, aut dolore, aut letitia, aut ſſu, aut timore, aut in-
tore, aut alię perturbatione mentis, q; uelit aut præcepto, aut iuris no
ma alię, aut iudicij formula, aut legibus. hoc uidet Plato in altero
de legibus statim in principio diuino ex ore ea profert, qua Aristot ho
nis institor paucis mutatis transtulit. hic, atq; unus ē primis. Dico ita
primum inesse in puerili uoluptatis cupidinem et doloris atq; illa esse, quibus
uirtus in eos animos à pr̄o insevit verum quadprudentia pertinet, et sapien-
tiam, præclara cum ui agi hominibus certo, quibus nisi inexercitati cōtigerit
ut utar, et stabiles opiniones acquirantur, et uno ſfectus hō ii, qui

qui ista ipsa, quæ in eis bona insunt ab ipso tempore prædiuit, disciplinâ
, uero puerili, ut illuc ueniat; ouô, ea dico uirtutem quæ pueri edocilia ap.
tempi uoluntas amor, odium, et dolor ei recti in animis ingeneret, dum nondum
per etatem ad hunc quæ ratione capienda aut ea capi, capta aut uim cum
fuerit, ei modo ei edocendiant, propterea consuetudi instituti olim assumuit
hac de educatione uirtutis quidem opinio uniuersa. Ego autem pars
illius recta ab educatione orta habenit, ita ut qui præditus ea sit, is quæ oblia
oportet odent ab initio usq; ad extremum, amet aut quæ amare oportet sane
ingq; uirtutis partem ei cognitione distinguens puerili disciplinâ appellauerit, recti
ei factor, appellauerit. Hæc ille; quæ dicta sic uel ad originem uirtutis, uel ad
naturam uirtutis moralis accommodare absq; reprehensione facere hæc potest; his
2. hô fa' cognita scientiæ nô requirit, atq; in physici, et mathematici. Itaq;
ortus, gradatio, auctus, diminutio, interitus, atq; id g' uocabulos similitudine
gdam potius, qq certa norma, et notione necessaria sue adhibet. At unde ejus
Agit 6. Arist. sic p. de origine uirtutis, eamq; ad consuetudinem, et operiorz, ut his
diuersis usurpationem refert, postilla de materia, in q̃ uersat, quærit, qd cum à uno
quoq; in eodem, quemq; cognouimus, ut dr, et discimus, sand abhorrentem reperiat, hic
illius termini insistit congruæ mediocritati, declinationi ut redundantiæ, cognitati,
pernicie. Et quamq; mediocritatem quæ unica e natura duæ aduersæ inueniant
unde tu boni et mali finis, et infinitis, equi deniq; et iniqui, ingt illud contrarios
seruat, et cottat egregii quamq; de hac abunde in 5. post naturalium quæ
dicit, et explicite idem tractauerit. Ad hæc Arist. eodem adiungit proportionem
tum Arithmetica 5. et geometricam, quas altera certa est, et cognita altera in
actionis prudentia uitæ posita, ac uirtuti minime ea accommodata. Similis
ope, mediocritas illa quæ e polita intercurrit, et parum. potest reperiri, ac ratio eius
inuestigandi parum expedita, quæ in præmiis tribuendis uersat, et multis interrogandis, licuit
in v. ethic Suisset scripsi reperiemus. Igr materia quæ subiicit uirtuti sunt actiones

et ꝓturbationes, quęꝝ his necessario sunt ánexa uoluntas, et dolor, in
quibus ea ꝑfecta sit, et ꝓfectas, ut uelox animi sensus solę dirigant et
ꝓbatos. Ham cum tria sint bonoꝝ genꝝ ad quę óis instituta actio dirigit
Sanitatẽ utile, uoluptę, et extremũ hoc ita ꝓportus, atqꝝ adeo imposita, ut in
ambobus illis dominet quietus, ambobus intredu perturbat. Hactenus ꝺ̃n
latę sententię de ea ipsa disseruit, nunc ꝓpria aget, et ꝓpriꝺ̃. quia in his nis
inest uirtus, perturbationes, et sapitur uirtus at nõ ita nõ facultas sit
ac motus et minus ꝓturbatio, necessario fuerit sapitus, igꝝ sapitus, q̃ qui
fuerit ꝓditus, et bene ipse uiuet sapiebit, et ad sua munia obeunda, negotia exer
cet, et alacer, et ḡs materia seuiꝝmodi esse ostendimus, quę q̃ simili
cum sit, tria illa recipit, et in se ꝑ, medium uero, et quod extiꝝ reducti id
laudabile nimiꝝ hęc fuerit uirtutis nõ, hi finer quibus se tenebit collecta
tio s. mediocritatis, quę ad ad uel ad hominẽ refert, ut similiter uerbi
gr̃a decem pondo cibi sat sint, Herodico at duo nimiꝝ abutiꝝ stomachi
langhore uecedit, aut robore lex ómino tribuet in cibo capiendo, an ra
tio prudentis medici, arbitrio iudicio statuendũ hoc relinquet. Cõcludamus
ꝑ. totam rem, sic dicamusꝝ. Virtutẽ morũ habitũ esse quendã, quo qui
ꝓditus e bonus euadit collector mediocritatis illius, quę in agendo et pe
tendo nõ adeũ quia ad hominẽ et retinenda, quęꝝ prudentis uiri iudicio
et sententia ꝺ̃finienda ut, ita s. inter uitiositates duas media intermedia, nõ
quidem ut ex ambabus sit cõflata, quia magis ut eius modũ imponat actioñ
et ꝓturbationiꝫ, e quibus uitia ambo effluunt, uitia uero ipsa, cui sibi ómino
contraria longe repellat, et quamꝝ rne sac media euellat ipsa radicat, q̃ s.
nexus in se; sine ut diximus. i. ἀνὸ τῆς ἀλογίας, et immanitate extrudu
cit, uirtus moralis, eadem tñ e sinaxi propriaꝝ, et ecclesia pendat, ex
timetque, contra ea cõpescit et ut uerbo ꝓcipitatur aperto, et inuidia
inuidia uero et letitia lactatur malo alieno, et id ḡs ꝓturbationẽ. iidem
adulterii furta et id ḡs actionũ, atqꝝ adeo turpium facinoꝝ in cunctũ cius

quin uerbo ea
in vsu in ritio
sunt.

markꝫ, quę à nostris virtutis tractanda suscipit hō uerbis, quęppeꝫ nullam ni-
dioritatis nata sint accipere, Jam cùm cropolita sit virtutis moralis natura, ōpti
mięꝫ uerbis appositi adhibitiꝫ adlata, pręterea nitor enumeratę, et cōditionem
ōnes gnatim, debemus quod restat formis singulis ōnia hęc spatium accommodare
nitiꝫ utiꝫ urgentia, quamꝫ cuiꝫ apta designatione apponere, nec circo dixe
rim, quia quibusdā nomina desint, ut v.g. in ambitione inuenimur unica hac nota
virtutem, nitiamꝫ notari, quin ter ipsam maiore adhibita diligentia exprimi utiꝫ
rebus uerba inseruiant, et nō cōtra ofā dare. Porrō at siqui ai affectiones
laudabiles quidem ipsę sint, ō ad virtutis apicem ptingere negueant uti de ue-
recundia accipimus, dicimus; nec ō uerecundia sed aliud quiddā sit. ō cōtinentia
de patientia, et cęteris id gn affectionibus sat ipsam adnotare, et ā uiraꝫ chore
virtutū distingere, nec nostrū decore fraudatam dimittere. Hactenus ō nostꝫ vir-
tute ea sunt tractata, et tropolita, quę ad cognitionē ptinebant, et scientiā gnata
de ipsa capiendam, restat nunc ut quęad modū ipsius tractandę, et exercēdę
in soc.n. suā facultati ciuili cōstitit, necessariō negrent, ea breuitr ptingā
mus. Jam quę ad agendi ptinet tribus sui capitibus uti id colligisse, nouerā
ante omnia nos nitiū illud discernere, quod virtuti sibi appositę magis quam alte
ri repugnat, qđꝫ difficilius potē ad sanitatē uenit, huic dicit ea fortius re-
sistendum. ut uecordię v.g. et animi dictioni magis qn̄ mitati, atꝫ imperatorio
andoli, qa magis à fortitudine differt, magis ē alienā. quippe cùm diffici
lius sit iacētem erigere, quam eq̄ celeriter currentē à cursu retrahere. Alteri
ut quamcuiꝫ labem à p. sua natura insciit eam detergere nequā cōtendamus
tertiū denigꝫ, ut uoluptatē nobis omnibus à nobis amandemus, ac longe depel-
lamus, ac suspectam cōtinēter habeamus, quippeꝫ animi aciem ita ptringat
ut recte et incorrupte iudicare pręcēte illa, nunꝫ uideamus. Hc ne abunde
mo philosophię fonte hausta. adhuc dissidamus habemus sapientiss. heroi
de odyssea documentum gubernatori suū monēti, ut à caligranosilla, et ma
dosa scopula ratiū regeret, ad alterum nec admoneat, neꝫ id adeo, quia

ut facerent ille precepta et quia necessarium istum inpedire videbat
sed et nos facere debere ut e multis necessariis que multum prod
et leniora ea remanere sigden adhortatum scribere ad hoc nostrum
opus de studii Tullian. renatum. illud cognitum integ cottam, et ple
tudo. quo censebat humanam etiam cum Venere de forme excellen cer
tandum pro suis oratoribus adducendum esse patris pietas ille mole explicare
alendum. Deinde nonnulli fabros ille imitari, qui lingua et libra
et obstetrix similes dirigere instituerat, adversum in parvis subactum et
torquebat. Hic de precepto Dionysii ille civilibus et prolixioribus stud
tenens pro suo more est Aristot. hic ut egregia atq illustri exordio
libros suos et civiles quos deposuit adolescentes, concludens
duo q. respectu suo instituta exhortatione accinitum tecum deducto
do ut ego de virtute quo. libros, quos vitae facerent tranquillo p. fide
nero spectu ipsius q dissentiendo gloriandum discipli commentar
atq audire cum possit eadem forsan philosophi ipsa accurate, et sub
tili, et copiosi tractatum vinum audiamus. Aristo. cum in etruria ve
ri, ac sapientis. scriptorum, eruditi accuratissimi nonunciti enodan
di explorandi, nec una modo nerba, et sensa perdenda sint, sed multa
primis adhibenda studia, et diligenter animadvertenda. Quod ut ac
curatius fieri per nos possit, et dissertius, una ratio pertinere, ideoque
percommoda quae. hic, intelligimus nisi primum definitione, deinde
divisionem positam esse oportere. Ita ad cuius quidque scientiae
ad hanc rationem indagandam diligenti, tractandae tum ipsa et ad cetera
nir consideranda in hoc tempore tradendam. tempi termini hinc fo
licitas, et gratitudo sint comprehensa. Functio animi q virtutis q vera, vi
tae vero habitus ad agendum comparatur, et mediocriter temperatur. sicut

sive scientiam terminis proiecta & de rebus quibus ita et his omnibus terminis cautionis emergit indagatio: nam cui sollicitus sit scientiae absolutio et exposita rationis ratione actionis effecta, virtutis usus et habitus, virtutis aut causa omnis in actione consistat, sed agere absque certa de ea ratione licuit, necesse videtur tractandum de delectu. postea aut succedat quaestionem sane cum ratione quaedam eorum, ut verbo sive platonico utar, sive stoico, ingens quaestionum aliarum examen parere, ex. gr. illa quid sit voluptas, ita generis, species, actionis, motus, quid stoicis ponit quid ignoratio quid libido quid cardia passiones animi pravitates [illegible] voluntas quid deliberatio, consultatio quae, quod ex ea oriri consilium. quae materia cuius loci tractanda videatur, quae modus ad quem, tractandae quaestiones ne eas omnium quae in opera tractant, labore sint difficillimae. nisi id adeo ex eo quam sint omnino facile, quia obscuritatem parient multae, multumque difficilis, ut eam quae de rebus certissimis, ipsa evidentia et rebus illis quae sunt in portentosa vita. veris et praeiudicio deiecta praeiis, et pene quae morte obita manent nos, et ut verbo unico, cognitata cuncta complectar, eqd tandem malint praedestinatio. verum haec quaestiones sine positionem, apud nos qui christiani sumus, ne dicam, quia sacros interpretes oracula, ac religionis antistites cum mera secta sibi unis de tractandum remotata solent mysteria secretari, nisi nos sani, et sincere accipe ipsi ea debemus nobis permittere. Proinde ne [illegible] et arcanis, ne forte ingenii causa ea dicentes in tranden nulla incidamus grave periculum admittamus, lingua pariter abstinebimus, et doctrinam, qui stinate sani quaestiones quae hic nobis instituit proponat et profligat divinus illius

arcanæ disciplinæ ꝯ. præludia quæda' eis fore hominꝫ qui altiora
spectantes grauiora studia hæc nra, et omia cætera ipsius sno ꝓpoſito
conuertere. i. in cælum ascendere in aio habent. cui igr ꝯ hoc li-
bro tractanda à nobis sint, quæ, quæstiones exagitande, no-
bisq; uolentib⁹, explicande, earum in numerato iam sabbi, restat uero
nunc, quoniam quæ dam ꝺ ntitate suæ doctrinæ nihil addendi ei uider, ꝓpo
cam ro' sumamus, ut initio eo nos tractat, ut ꝑ. fundamentum, et cau-
sam efficiem cognoscamus, ea uero ꝺ electio, uerbi gr, ut de methodo
et ratione, et modo, quem modo' ad eor eruditionem adhibet diuinus præ-
ceptor noſa, et instituta rnc agamus. Principio scindum, non ita in tra
denda hac ꝺ electione disciplina egit Aristo. atq; i ꝑ. ethicorum, quam de
summo bono, quo tendimus, oportet instituit disserere, nempe illic ꝺfinitionē
felicitatis nobꝫ beate uiuendi ordinem multum in aliq⁹ ꝯ, ac ueluti tempus
ꝓbet opinionibꝫ exagitandis, atq; ad amussim exigendis studium ponit
nec, ut quicq; statuere ꝺ ipsa habuit, quam recte ꝓbauit, ꝑ uersas
explodere rudis, quæ fuerat eas corrigere. nam hic aliqua ratione
dametro electionis statim ordiens agit ꝺ eo quod ꝓpe, fit, ꝺ eo quod
parte ex altera huic opponit, ꝑ. quod uer illas cōprehendit, quæ nec
sponte, nec à uolentibꝫ, nec libertate fiunt sed aut ui extrinsecus in
iecta, aut ex imprudentibꝫ. ceterum non ui aliqua illo abstrahamur sub
quod ꝑ. cadit electio, scindum id ꝺ sponte fit ortum ab appetitione ducere
atq; hæc licuit Loco suo dicemus duplex est, una quæ ortum ducit à cæ
altera quæ à uis et intelligentia ꝓficiscit, multum aut in his ambobus ex
gitandis immorer stirpis. ut. s. et ignorationem ꝺ merito, nam qui in crimini
cum priuatis, tum publicis multæ, eæq; graues pœnæ dictæ sunt, ne
mo, atq; hæc cum diligenter expenderit ad delectū ipsi⁹ stilo conuertet, qui

strangz cum illud nrae ortum d̄ spiritio ducit, tum illud quod materia' continet
quam tractat, et in qua versat' electio, hoc aut gr̄ portionem rer mortaliu
hominum complectit, at nō omem, quin eas duntaxat, quę in potestate hom
nr sunt, eiusq; singulari, singulariumq; actionū institutiu, hoc grā exposito
quę est deliberandi materia, modu' eius tractandę ostendit, et subigendę, restat
modum sane eiusmodi esse, ut in eo ipso' conversa sit, atq; in naturalib; ac extris
nō. tum quia duo sabeant rēp principia agendar quod p̄. et qd posterius
in in eis reperit ordo, ut quod p̄. mentem ad rem aliquam cupiendam sit, illud sit
ad potiendū posterius, et quod posterius in cōsultando fuit, et deliberando illud p̄.
et exequendum, atq; hac illustri collatione, cuius vitata facilē accipit, et clarius
cogitat pater familias eā domū optinere, qua in domo habitat similiter vivere, et li-
beraliter, arcā aut oia emere curabit, fundamēti iaciendi fossas ducendas, ligna
lapides comportandos, operarios conducendos, architectū fabris p̄ficiendū, denig res
rias necessarias ad hęc oia cum fore intelligat, d̄ hisce p̄. he erit sollicitus, appe
quę si defuerint, cassam, naviumq; totam consilii rationem arguent. hoc grā, modo
materia' sane tractandi explicato ad gr̄ hanc ipsius electionis exponendam aggredit.
Aristot. dicitq; eam esse quam nos dicebamus appetitionē, cui deliberatio accedat
vel cōsultatio integra existit electio, quę finis sicce claudit. DELIBERATIVO
appetitio in eis rebus esse versans, quę per nos in nobis sunt, et qm̄ pars nulla
vel minima est illarum, quę potius indefinitione sunt negligi ab Arist. solet, appetitio
p̄. esse offert examinanda, ea nunc duplex ē. i. duas informa, diffinditq; libidinē
et voluntatem, a libido quidem, licet iam diximus e carpsu excitat urgēte voluptate
ē. n. libido rei voluptei appetitio, voluntas aut a me prodit inuentarē utilitatē et
dignitatē, est. n. voluntas rei cōmodę, eiusdemq; sane indecōris appetitio, atq; quo hoc
modo ab electione differat loco ille dicet, quo tota eius rō in discrimen aget. Illic
n. docebimur quemadmodū finis & voluntatem nitē cōstituto, et cōsulato, rer illarum de-

ligendo exprimit, quas ad finem potiundum digniores censemus, ac magis accomodatas. Jam cum ovia illa quę Lactrius fuse à nobis enumerata exposuisset Hist. sharę, ad annum exegisset aggredit postea ad cumulandum et animi nri scrupulos .i. opiniones illas explodendas, quas bona hominum pars, quos inter Phi. et aliqui numerant inbuti, atq; adeo inveni plerąq; turpiter, et flagitiose facta nec voluntaria esse affirmabant, ac rem sive nullam potestati nrę relinquebant, de illis fortasse mirantes quę in extrema sui Timęi pagina scripta apud Platonem reperiuntur illic.n. Plato multa eiusdem his de rebus, et copiose, et eleganter dicit de oib; cętera differens, elignato plus qs par sit quatuor illis é quos cuncta nec flatiq; rumen videt Saturnij tribuere eos denięq; temperationi, tum qa hec temperatio ingi, etię aia ipsa no sit idq; audet ad nunq; Galenus asserere solerum tamen, et fundamentum ipsius qa sit negari sed posti, tum forte et qa lyrico vati quem sapientiss. omq; appellat Dei sacerdotio bat, presertim cum eam ecclesia recordaret hęc.

Αἱ δὲ θεῶν παρακαὶ παρέπλαξάν τε καὶ σοφὸν

Homerum Galenus idem quum hęc sive à lyrico, sive à Platone, sive ab utroq; potius acceperit eadem divina illa qua Cantor sui loci atq; ordinis longe excellit facundia, et nitidiora sui scripti robur reliqit, et magis elaborata, et explicata, neq; ego cum vatis sapientissimi, cum preceptoris sui divinissimi sensa divinitus elata quivis excipientes dece in Christi quando fortasse no intuitant, presertim solum doctos authoritate nitunt, natalitaq; mendicant, peccandiq; impunitatem, et licentiam scripturam dare nactos constat, eamq; medicum frenetico poenam olim comittant, cujus divinas partes, a Samaritani respuglia effingant, denięq; oia surq; deq; sabeant, iccirco sat

Lorca aduersū nōnullos et diligenter discernendū censuit, hinc sane atq; quam enumeramus questiones, dissolute esse et explicate, verumq; ōnium illaq; quam enumeramus natura explicata, et descripta. Profecto tota hec contra hos Sabita disputatio, ōnes que de deitate ōnia potest dubitationem subtulit, itaq; fortiter eius definitionē tenuit et expressit, ut quantū sapientia ghīe humana potuit, nemo sane recti hō in dubio sit possit, num vita vitam nra industria robur liceat, num bonitate, et virtute corporis ipsi q̄ normā queamus euadere. Hec ea ut que ī principio huius de nobis institutionis, nr̄q; ad dimidiatū librum fortiter nos docuit nobis visit. hic quem ad modum audiendos atq; edocendos, adhibet doctrine modum:—